

תשורה

משמחת הנישואין של

ארי' לייב וחי' מוישקא שיחיו הערצאג

כ"ג שבט ה'תשפ"ו

ד.ש. תשורות

dsteshura@gmail.com

פתח דבר

לזכרון טוב, יום כלולת צאצאינו החתן התמים ארי' לייב שי' עם ב"ג הכלה מ' חי' מושקא תי', הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק - מיוסד על ההנהגה בעת שמחת הנישואין של כ"ק אדמו"ר - בתשורה המוסגרת בזה.

*

התשורה כוללת:

(א) אגרת קודש וב' תמונות מסב החתן ר' יחזקיהו הערצאג אצל הרב; (ב) אוסף אגרות ומענות קודש לסב החתן השליח ר' יהושע בנימין גארדאן ע"ה; (ג) ענינים הקשורים לאבי זקנו של החתן הרב אליהו סימפסאן ע"ה; (ד) סיפורים שנשמעו מאבי זקנה של הכלה הרה"ח וכו' ר' שמואל צבי פוקס ע"ה.

בחלק האנגלי:

(1) מכתבים באנגלית להשליח ר' יהושע בנימין גארדאן ולבאנקעט השנתי של חב"ד בוואלי, קליפורניא;
 (2) היסטורי' של משפחת הערצוג המורחבת; (3) סיפורים וזכרונות אודות השליח ר' יהושע בנימין גארדאן ע"ה; (4) סיפורים וזכרונות אודות אבי זקנו של החתן ר' שלום בער גארדאן ע"ה; (5) סיפורים וזכרונות אודות אבי זקנה של הכלה ר' אברהם מענדל רובאשקין ור' געצל רובאשקין ע"ה; (6) סיפורים וזכרונות אודות אבי זקנה של הכלה ר' שמואל צבי פוקס ע"ה.

*

ויהי רצון שזכות כל הנ"ל, תעמוד לחתן ולכלה ולכל המשפחות שיחיו בכל המצטרך להם בגשם וברוח לאריכות ימים ושנים טובות.

ושיבנו בית נאמן בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוות כפי שהם מוארים בתורת החסידות כפי כוונת כ"ק אדמו"ר ויגרמו רק נחת רוח רב לכ"ק אדמו"ר תמיד כל הימים.

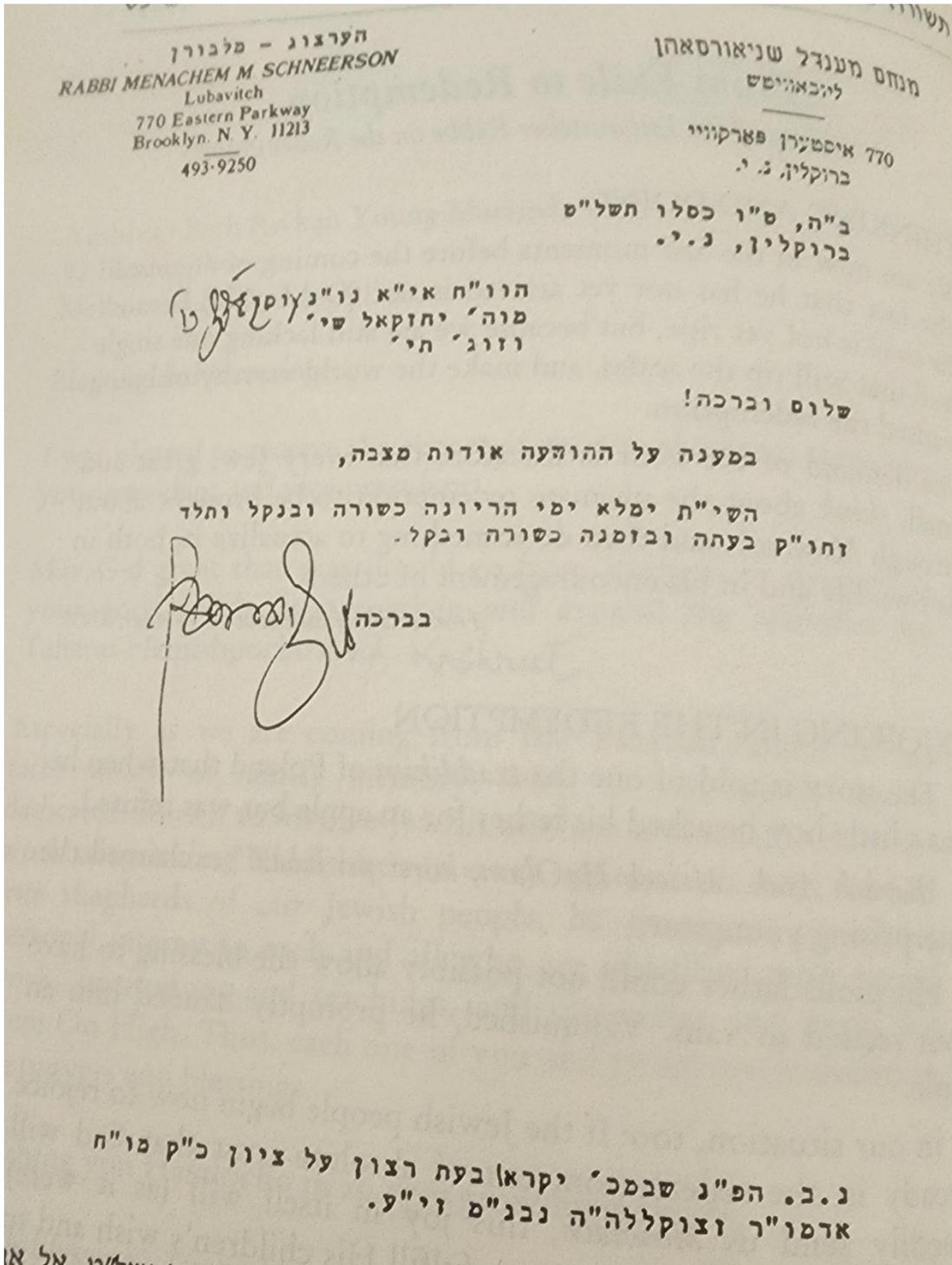
ואשר משמחת נישואין זו נזכה תיכף ומיד ממש לשמחת הגאולה, ולשלימת הנישואין של ישראל וקוב"ה, ויקויים היעוד "מהרה ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים, קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה וגו'" ונזכה זעהן זיך מיט'ן רבי'ן דא למטה אין א גוף ולמטה מעשרה טפחים והוא יגאלנו תיכף ומיד ממש!!

משפחת ברשביצקי

משפחת הערצאג

כ"ג שבט, ה'תשפ"ו

ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו

נ.ב. הפ"נ שבמכ" יקראו

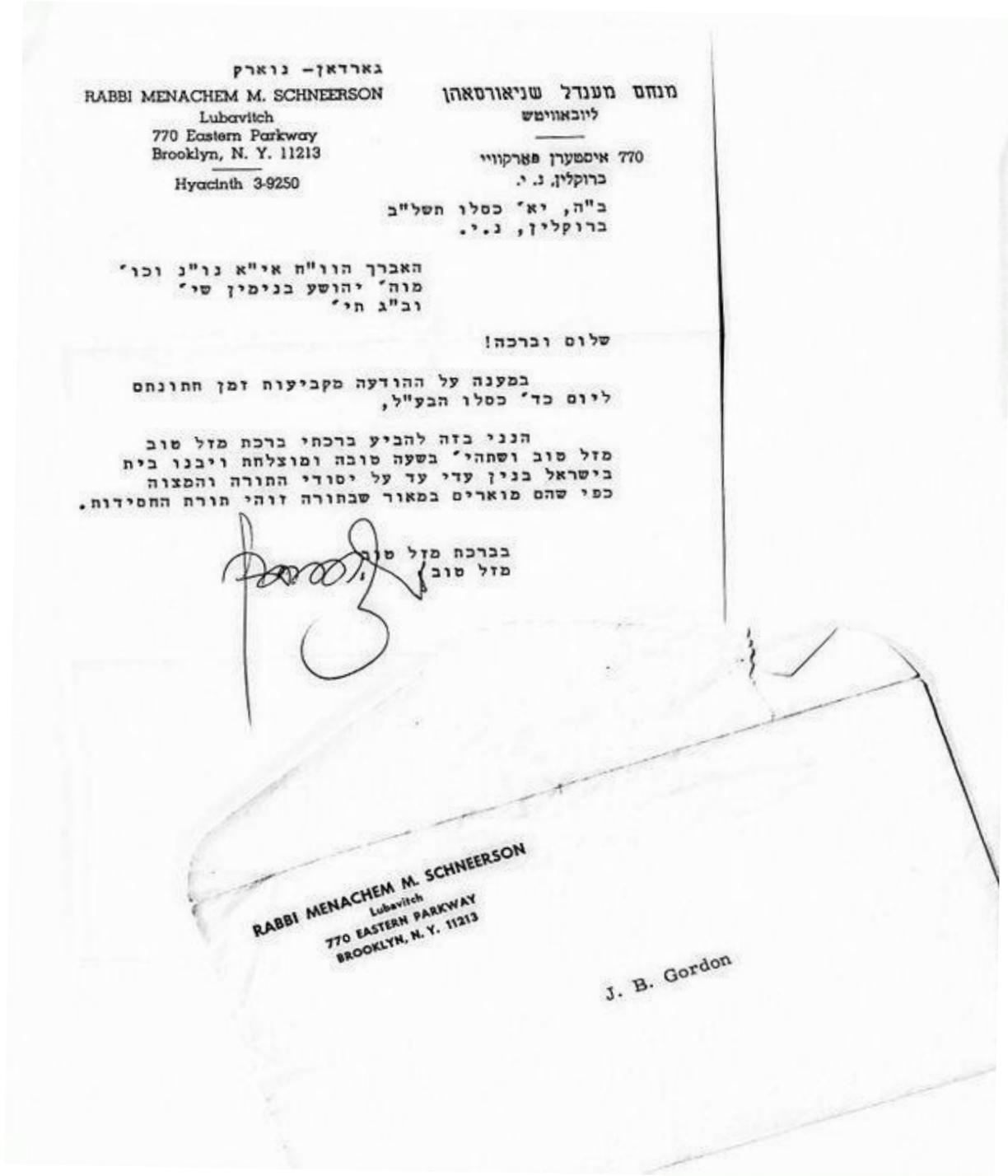
ר' יחזקיהו הערצוג עובר בחלוקת דולרים עם בנו חיים

ר' יחזקיהו הערצוג ביחידות לחברי מחנ"י עם אשתו ובנו

מכתב כ"ק אדמו"ר לחתונת זקני החתן

תשורה משמחת הנישואין של ארי' לייב וחי' מושקא שיחיו הערצאג

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, יום ג' פ' הקרה נא לפני היום,
כ"ף מ"ח, ה'תשמ"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה יהושע בנימין שי'

שלום וברכה! *האשכנזי*

המכתבים בעתם תחבולו, ואזכיר, בל"ג, עה"צ.

ובעמדנו ביום שלישי בשבוע, יום שהוכפל בו כי טוב, ובלכותן חז"ל
כל יומא ויומא עבד עבדתי, כולל ג"כ שמעורר את האדם ומעודדו בתכלית
בריאתו בכלל, שהוא לשמש את קונו ובעפר - בהוכן המיוחד של יום זה, ובעניינו
- טוב לשמים וטוב לבריות, במצות שבין אדם לטקום ושבין אדם לחברו גם יחד.
הוקף מיוחד לכל זה בטנה זו, אשר ראש השנה שלה (ובמילא - גם שמע"צ) חל
ביום השלישי בשבוע

וכן גם יום ה"ס בכסלו, בלשון רבותינו נשיאנו, ראש השנה להורח החסידות
ולדרכי' חל ביום השלישי,

ומגבלין זכות (לאטר המכ' וכו') ליום השלישי שהוא גם יום זכאי בחודש -
עשרים בחודש מרחשון, יום הולדת (שמזלו גובר) של כ"ק אדמו"ר נ"ע.

ויה"ר שיעשה כל אחד ואחת בכל האמור ובאופן דמוסיף והולך,

יעשה בכל האמור בהקדמת הפלה, בלשון תורתנו (בהשיעור יומי בהוספת): הקרה
נא לפני היום, ותחבקל התפלה ותחקיים שיזמין השם "לפניו", בסוב נראה ונגלה
כל המצטרך לו בכלל, ובפרט - כל הדברים והאפשריות הדרושים למילוי כל האמור
לעיל מהחלה ועד הגמר, היום היכף, וכבהמשך הכתובים: עוד טרם כילה לדבר,

יעשה בפרט בהענין שהזמן גרמא - בהשתדלות נפשית ואינה פוסקת שכאו"א
מאחבניו שליט"א, יכלל עצמו בכלל ישראל ובאופן אמתי ונצחי,

ע"י קניית אות באחת הס"ח הנכבדים עחה בכ"ח חוגים ומקומות,

ועיין ידיגיש עוד יותר אשר כולנו כאחד נצבים לפני השם אלקינו מראשיכם
שבסיכס ועד חוטב עצך ושואב מיטך לעבור בבריתו, תורהו תורת אמת ותורה נצחית,

ויה"ר אשר ע"י היוהנו כולנו כאחד יברכנו אבינו באור פניו,

אשר לכל בניו יהי' אור במושבותם, אור וטוב בכל המצטרך בגשם וברוח גם
יחד,

ובקרוב מטש יקויים היעוד: יאר השם אלקי הצבאות פניו אלינו ונוסעה,
בגאולה האמהית והשליטה והנצחית שאין אהרי' גלות, ע"י כשיח צדקנו.

בברכה
אברהם יצחק ושלום

ב

הקרה. היום: חיי שרה כד, יב. ביום אשכנזי. טוב: ראה אוה"ח בראשית (לב), א
ואילך). שם מספטים (א"קנז, א"קסא ואילך). כל. עבדתי: זח"ג צד, ב. שמעורר.
לשמש: להעיר מתורת הבעש"ט שמכל דבר ודבר אשר אדם רואה או שומע הוא הוראת הנהגה
בעבודת השם (כש"ט הוספות סי' קכח. ויש"ג). תכלית בריאתו. קונו: ראה קידושין
פב, א. טוב. לבריות: ראה קדושין מ, א. פיה"מ לרמב"ם פאה בחלתה. מכתב כ"ק
אדנ"ע (בס' המאמרים ה"חש"ט ע' יח. מכ' ומאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר סס). ועיין פרש"י
לבראשית (ז, א) - בסופו - דגם העבר נעשה טוב. טוב. גם יחד: שבכל רגע ורגע מיום
השלישי ישנם ב' הענינים דטוב לשמים וטוב לבריות. ראש השנה: ראה לקו"ח דברים
(מא, ג). עט"ר בחלתה. המשך וככה הגדול ע' קכח. וכן גם הי"ט בכסלו. עשרים בחודש
מרחשון: ראה רמב"ם הל' קדוה"ח ספ"ח דכשתל ר"ה בשלישי השנה היא כסדרן. ועפ"ז -
כ" מ"ח וי"ט כסלו ג"כ ביום השלישי. הי"ט כסלו. ראש השנה: קונ' ומעין ע' יז.
סה"מ השי"ח ד"ה זה היום (י"ט כסלו) חלתה מעשיר (ע' 95 ואילך). ובכ"מ. ומגבלין
זכות: העניית כס, א. עשרים: בגימט' כחר (אוה"ח ר"פ ח"ט ובכ"מ) ונולד בשנה כחר"א.
עשרים. יום הולדת. אדמו"ר נ"ע: ראה קונ' חנוך לנער בחלתו (ע' 4 ואילך). יום
הולדת (שמזלו גובר): ראה ירוש' ר"ה פ"ג, ה"ח. שמחה ועילוי ביום הולדת צדיק,
ראה: הנחמא ס"פ פקודי (של יצחק). מגילה יג, ב (משה). שמור"ר פפ"ו, ס (של בן שלך).
ר"ה יא, א (חודש שנולדו בו האבות). וראה ספר השיחות ה"חש"ג ע' 89 ואילך. שיזמין:
תרגום כאן. וראה ב"ר פס"ה, יט. מהחלה ועד הגמר: ראה ב"ר פ"ס, ב. יכלול עצמו:
ראה תניא פמ"א (נז, ב). וראה לקוטי לוי"צ ספ"ד יתכווין. - ראה גם כש"ט סי' פס.
או"ת להה"מ ד"ה הפורש עצמו. אות אחת שבס"ח: גודל הענין ראה סד"ה להבין ענין
שמח"ה, חשו" (סה"מ חשו" ע' 46). עיין שם. בכ"כ חובבים: כאו"א לפי דרכו - ככתב
האשכנזים, או הדספרדים, או דהאר"ז וכו'. וראה טעה"מ צ' להאר"ז"ל ס"פ האויגו.
ר"פ נצבים. כולנו כאחד יברכנו: ראה תניא פ' לב. קונ' אהבת ישראל. כולנו כאחד:
בגאולה: להעיר מתחומא נצבים ספ"א: שאין ישראל נגאלין עד שיהיו כולן אגודה אחת
..כשתן אגודים מקבלין פני שכינה. לכל. במושבותם: ע"פ בא י', כג. יאר. ונוסעה:
ע"פ ההלום פ, כ. שאין אהרי' גלות: ראה תוד"ה ונאמר לפניו (פסחים קטז, ב).

המכתבים והמבקרים בעתם נתקבלו
בברכה להצלחה ולבשו"ט

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N.Y. 11213
403-9250

מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
איסערין פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

בי"ה, ימי הסליחות, היחשיג
ברוקלין, נ.י.

הנהלה
מחנה "גן ישראל"
מחלקת בנות
ענסינא
ה' עליהן תחיינה

ברכה שלרש ו
מאשר הנני קבלת מכתבי החונות תחיינה, ות"ח
לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל
לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי, לך ולכל אשר
לך, ברכת כתיבה וחתמה טובה לשנה טובה ומתוקה
בגשמיות וברוחניות.

בברכה רצומה לך
דעקו

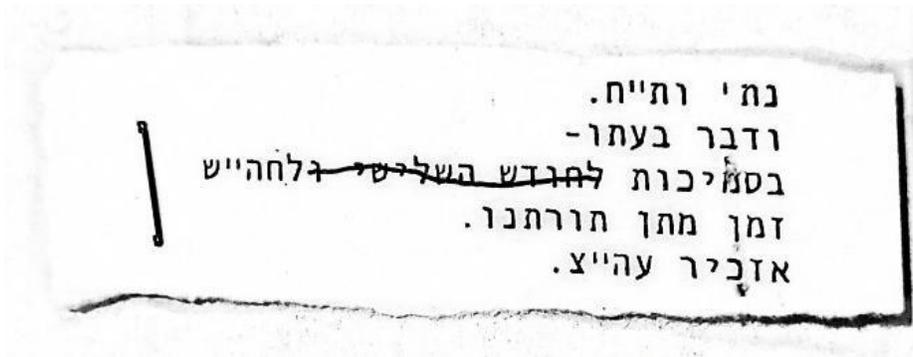

בברכה להצלחה רבה בעבוה"ק חתי"ק

[כ"ף אלול, תש"מ]

מענה להשליח ר' יהושע בנימין גארדאן שכתב ע"ד שטח שמציעים להם לקנות, וציין שהשטח סמוך לשטח הקודם שרכשו, ורוצים לבנות על כל השטח בנין גדול שימש לבית הספר החב"די בוואלי קליפורניי ("כפר חב"ד" גליון 750):

בכל הנ"ל, כהחלטת אסיפת עסקני אנ"ש שבקליפורניה. אזכיר על הציון.

[י"ג סיון, תשמ"ג]

מענה (כללי-פרטי דימים אלו) להשליח ר' יהושע בנימין גארדאן על דו"ח ע"ד ה"באנקעט" שערך (תשורה גארדאן ו' תמוז תשפ"א ע' 24):

נתי ותי"ח.

ודבר בעתו -

בסמיכות לחה"ש

זמן מתן תורתנו.

אזכיר עה"צ.

[ג' מרחשון, תשד"מ]

מענה להשליח ר' יהושע בנימין גארדאן שכתב ע"ד השטח הסמוך לשטח שבבעלות בית חב"ד בוואלי קליפורניי המוצע בסכום זול יותר מבעבר, וישנם סיכויים טובים שהמחיר יוסיף וירד. ושאל האם להתעניין בזה, וכתב שמוכנים לרכוש את המקום באם כ"ק אדמו"ר שליט"א מסכים ("כפר חב"ד" גליון 750):

כהחלטת עסקני אנ"ש שיחיו בקליפורניה. בכלל, כדאי להתעניין בזה. אזכיר על הציון.

TO THE REBBE SHLITA,

I am most pleased to report to the Rebbe Shlita that the two Chanukah events we hosted in the Valley came off with extraordinary success.

On Motzai Shabbos Chanukah we had a family Latke Festival at the Blauner Youth Center. There was an overwhelming crowd in attendance (between 350-500 people) and many people couldn't get into the facility due to the large crowds. Following Havdalah, the Chanukah candles were lit, the story of Chanukah dramatically told and a combination children and adults program was held with a live band, dancing etc. The evening was received most enthusiastically.

On Sunday we had our program at a large elegant shopping center in the Valley entitled "Chanukah at the Galleria". There seemed to have been a larger crowd this year than even last year. (Last year's crowd was estimated at 12,000.) Rabbi Cunin was present with Mr. Elliot Gould who kindled the beautiful 25 foot Menorah while thousand cheered on from the three floors surrounding and overlooking the center area of the mall where the festivities were held. It is noteworthy to point out that Mr. Gould put on Tefilin accompanied with a public announcement to that effect. The management of the shopping center was most pleased with the event as it drew "an unprecedented number of shoppers to the mall". Interestingly enough, the management requested that we do similar events on other Jewish Holidays and not wait until next Chanukah to recreate this experience.

In addition to the kindling of the Menorah and the entertainment, many names were secured for Sefer Torah and Mivtza Tefilin was most successful (until Shkeiyah).

There was an incredible feeling of exhilaration and pride throughout the entire afternoon and it was a true Kiddush Hashem and Kiddush Shem Chabad.

Yehoshua Binyomin ben Miriam Gordon
Chabad of the Valley

דו"ח ממבצע חנוכה בוואלי קליפורני'

[ז' טבת, תשד"מ]

מענה (כללי-פרטי דימים אלו) להשליח ר' יהושע בנימין גארדאן על דו"ח מפעולות מבצע חנוכה בוואלי קליפורני' (תשורה גארדאן ו' תמוז תשפ"א ע' 12):

נת' ות"ח,

ודבר בעתו –

בסמיכות לימי חנוכה דענינם מוסיף והולך ואור ולהמשיך זה בכל ימות השנה

אזכיר עה"צ.

[ה' כסלו, תשמ"ה]

מענה להשליח ר' יהושע בנימין גארדאן שכתב ע"ד תכנית בניית בית הספר חב"ד בוואלי קליפורני, וביקש ברכה. במכתבו כתב גם שתהליך הבניי מתעכב רק בגלל סירוב הרשויות להעניק את רשיון הבניי בגלל מיקום השטח בלב אזור מגורים, וביקש ברכה שיתקבל הרשיון ("כפר חב"ד" גליון 750):

אזכיר על הציון, ויהי רצון שיבשר טוב בכל הנ"ל.

[י"ט מנ"א, תשמ"ה]

מענה להשליח ר' יהושע בנימין גארדאן שכתב ע"ד קשיים בשליחותו (סי' "שליחות כהלכתה" ע' 830. והעתקה):

[. .] **שכמה וכמה פעמים בעבודתם הקדושה נדמה להם שהמצב א געוואלד ונהפך לטוב הנראה והנגלה ויתיעצו כנ"ל ויקיימו הציון טראכט גוט וועט זיין גוט ויבשרו טוב.**

אזכיר על הציון

[ד' מרחשון, תש"נ]

מענה להשליח ר' יהושע בנימין גארדאן על ההודעה ע"ד הנחת אבן הפינה לבית הספר חב"ד בוואלי קליפורני ("כפר חב"ד" גליון 750):

אזכיר על הציון להצלחה רבה וכו'

[ג' תמוז, תש"נ]

מענה להשליח ר' יהושע בנימין גארדאן שכתב: "הר"ר יוסף-יצחק הכהן שי' גוטניק מבקר פה . . . ביקרנו יחד ברוב המוסדות שלנו פה בוואלי והוא הבטיח בעזהשי"ת לתרום בעין יפה, והננו מבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להצלחה רבה" ("כפר חב"ד" גליון 750):

וימשיך לבשר טוב ובהוספה. אזכיר על הציון.

הרב אליהו סימפסאן

על 'שיעור תניא' אין לוחת

ר' שלמה חיים הקפיד שכל חלמידי הישיבה שחנפו בשיעור התניא ובענין זה היה חוזר תמיד על הסיפור הבא, אותו סיפר בדרך כלל בשיעור התניא הראשון בתחילת כל שנה (להלן כפי שהרב אריה לייב קמלן שמע מסו):

בישיבת 'תומכי תמימים' בליובאוויטש למדו שני בחורים, הזממים אליהו סימפסאן ואחיו 'תמימים' גרשון, שהיה מתמיד בנגלה ודא"ת. בשלב מסוים הורה הרופא לגרשון שבגלל מצבו בריאותו הוא צריך לצאת לשאוף אוויר צח מדי יום למשך חצי שעה. חשב הכחור לעצמו: מתי הזמן הכי מתאים עבורו לצאת מהישיבה - בזמן לימוד חסידות או בזמן לימוד נגלה? מאחר שהיה מתמיד גם בנגלה וגם בדא"ת, לא רצה לוותר על זמנים אלו.

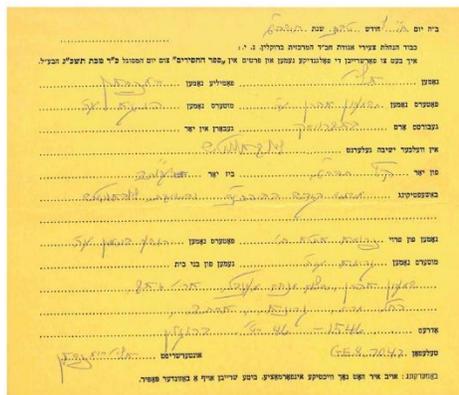
בהשתתפות בשיעור תניא יש עניין טוביה, הרב אליהו סימפסאן נרנ

ואז עלה במחורו רעיון: 'מחצית השעה שבה לומדים תניא היא הזמן המתאים ביותר, הרי כבר שמעתי כמה פעמים שיעורים בתניא מר' גרונם, אני כבר בתניא ולא אפסיד מאומה אם איעדר מהשיעור'. בפעם הראשונה, כשהמשיג ר' שילם ראה גרשון נעדר משיעור התניא, חשב שזה מקרה חריג. אבל כשגרשון נעדר גם למחרת, קרא לו המשיג ושאל אותו מה קרה. גרשון השיב שהרופא הורה לו לצאת לטייל כל יום חצי שעה, והוא חזר לעשות זאת בזמן של שיעור התניא. הרב לא מצא חן כלל בענין ר' שילם והוא אמר לו: 'אם הרופא הורה לך לטייל, עליך לשמוע בקולו, אבל שיעור תניא הוא שיעור שכל הבחורים חייבים להיות נוכחים בו, לא הועילו כל טענותיך של גרשון, שילם פסק: 'משיעור התניא אמור להיעדר, אפילו אם כבר שמעו פעם את השיעור על הפסק הזה'.

גיבש גרשון לאחיו הגדול אליהו וסיפר לו שהמשיג אינו מסכים לך שיצא לטייל בעת שיעור תניא. הלך אליהו אל המשיג כדי לדבר איתו על העניין, אך המשיג עמד על דעתו ולא ריחן, מבלי למק את החלטתו. 'תמימים' אליהו סימפסאן היה מהחוזרים בליובאוויטש והיה מקורב לרבי נ"ע. הלך אליהו לספר לרבי נ"ע מה שאמר המשיג ר' שילם בנוגע לאחיו וביקש לשנות את החלטתו. אבל הרבי נ"ע אמר לו: שילם צודק בהחלט. אפשר לוותר על דברים אחרים, אבל שיעור תניא חייבים לשמוע. בהשתתפות בשיעור תניא יש עניין טוביה (כרשימות הרב הרושע מוגרשין כתוב שהרבי נ"ע אמר: 'תניא אין ניש אויף אריינקלייבן אין פקפול' -התניא לא נועד כדי לצבור 'ידיעות' לתוך התבליה)).

למעלה: יושב במקומו הקבוע מאחורי הרבי.

Eklyn. Sec. - 5 ** DAILY NEWS

COP BRAVES BLAZE TO HELP SAVE NINE

Holy scrolls rescued at fire in synagogue are exhibited by Max Medinsky, caretaker. Flames did \$18,000 damage.

Leds Eight to Safety, Then Rescues Invalid.

Patrolman John Aviola of the Borough Park Station yesterday guided seven small children and their mother, family of the Rabbi, to safety in a fire which gutted the building at 4515 14th Ave., Brooklyn, housing the synagogue of the Congregation Zenoek Zeelech.

On a second trip through the smoke-filled structure Aviola carried a woman invalid to the street.

The fire, which did \$18,000 damage, raged ten synagogue worshippers. One Joseph Deutch, a roachy dealer at 611 14th Ave., rescued the scrolls.

The blaze, police were told, was caused by a defective fuse in the second floor apartment occupied by Rabbi Elan Simpson. In the attic above lived Max Medinsky and his wife, Mary, the invalid, whom he saved.

Aviola, first on the scene, found dense smoke pouring from the windows and, after being told there were people inside, he entered.

On the second floor he found Mrs. Frances Simpson and the children. They were Ruby, 12; Miriam, 8; Seymour, 7; Solomon Mendel, 4; Carolyn, 3; Esther, 2; and Louis, 4 weeks old.

Firemen extinguished the blaze, but not before it had burned the interior of the building. The Rabbi's library was destroyed.

(NEWS photo)

A HERO receives thanks of children he saved. Patrolman John Aviola braved flames at 4515 14th Ave., Brooklyn, to carry (l. to r.) Louis 4 weeks, Carolyn, 3, Solomon, 4, Seymour, 7, Ruth, 12, and Miriam Simpson, 8, to safety.

משמאל: הנס שסוקר בעתונות נוא יארק כשפרצה ל"ע- שריפה בביתם לערך בשנת תרצ"ג.

מימין: סבא רבה של הכלה מחלק דמי חנוכה לנכדים. לידו מצד ימין עומד התמים הקדוש אברהמי גולדמן הי"ד.

למעלה: הכרטיס שמילא עבור הספר חסידים.

סיפורים שנשמעו מאבי זקנה של הכלה הרה"ח וכו' ר' שמואל צבי פוקס ע"ה

הרב פוקס ע"ה זכה ללמוד בישיבת תו"ת באוטבוצק בצל כ"ק אדמו"ר מוהריי"ן נ"ע והי' מקורב לבית הרב, זכה לשמוע ולקבל רבות מהחסידים הידועים ר' איטשע דער מתמיד, ר' חאטשע פייגין, ר' בערל קורניצער, ועוד.

הי' בעל שמועה מיוחד ואוצר בלום של סיפורים על רבותינו נשיאנו וחסידים מדורת הקודמים הסיפורים שבאו כאן נלקטו ממקומות שונים, מאנשים שרשמו סיפורים שסיפר להם הרב פוקס, ומרשימות שונות וכו'

יש לציין שהסיפורים נלקטו ממקומות שונים, ומכאן חילוקי הסגנונות, השינויים מאידיש ללה"ק וכו' הסיפורים שבאו כאן נלקטו על ידי הת' **משה הכהן שי' סטאק**, ותודתנו נתונה לו בזה.

א.

סיפורים שנשמעו מזקנה של הכלה הרב שלמה גלפערין שי' ששמעם מחותנו הרב פוקס ע"ה

א.

י"ט כסלו בדיסנא

בעיר דיסנא היו מנקים את הבית כנסת ורוחצים אותו במיוחד לכבוד י"ט כסלו. כבר שלושה ימים לפני, היו כולם, הבחורים והילדים עוסקים בזה. גם הנשים והבנות היו עוסקות בבישול והכנת האוכל בשביל ההתוועדות. והיו מדליקים מאות נרות בביהכנ"ס, והי' מואר כאילו הדליקו אלף נרות. והשיא של י"ט הי' בההתוועדות, שהרב ישב להתוועד, והתוועד "ווי א חסיד צווישן חסידים" ("ניט געדרש'נט").

ב.

אז מ'לערנט ניט און מ'דאווענט ניט ווי קען מען פארבריינגען

פעם כ"ק אדמו"ר הריי"ץ נ"ע ביקש את ר' חאטשע להתוועד. ישבו כל ההנהלה וכל הבחורים לשימוע את ההתוועדות של ר' חאטשע. והוא נשאר יושב בשקט. וחיכו לו להגיד משהו. עברו עשר דקות, עשרים דקות, שלושים דקות וכו' וכולם התחילו לתמוה, האם זהו החסיד הנודע שהרבי מייקר וכו', והרי הרבי הורה לו להתוועד והוא שותק. עד שסו"ס פתח את ההתוועדות ואמר "אז מ'לערנט ניט און מ'דאווענט ניט ווי קען מען פארבריינגען", ואז התחיל להתוועד עד אור הבוקר.

ג.

עתה אני מבין מה שכתוב שחכמות חיצוניות מטמא את הלב והמוח

ר' לייב שיינין הי' רב בדאקשיץ, ונשלח לשם ע"י כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ נ"ע. פעם יצאה גזירה מממשלת פולין שכל הרבנים חייבים להתלמד במשך ד' שנים את השפה הפולנית, איך לכתוב, לדבר וכיו"ב, ורק לאחר זה יכולים ללמוד לימודי קודש ולשמש כרבנים כו'. הביאו לר' לייב שיינין ספר לימוד של האותיות דשפת המדינה. בעמוד הראשון הי' תמונה של ילדה, והי' כתוב שמה "אנא", בעמוד שני הי' חתול והי' כתוב שם איך נקרא חתול בפולנית, בעמוד השלישי הי' תמונה שהילדה אוחזת את החתול, והי' כתוב ש"אנא" – הילדה – יש לה חתול.

סגר ר' לייב את הספר והתבטא "עתה אני מבין מה שכתוב בתניא שחכמות חיצוניות מטמא את הלב

והמוח. בשביל מה נוגע לי לדעת על קיום הילדה, ומה שמה בדיוק, ואם יש חתול או לא, ואם הילדה אוחזת את החתול או לא"...

ד.

כ"ק אדמו"ר הרי"ץ שאל עליו למה הגיע מאוחר

בימי הקיץ באטוואצק, הנה בגלל החום, היום לפעמים לומדים על המרפסת בחוץ (בשטח גדול שהי הישיבה).

בדרך כלל הי' הרב פוקס מדייק לשמור את הסדר בידעו עד כמה הקפיד על זה כ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ, והי מגיע לסדר חמש או עשר דקות לפני הזמן.

פעם אחת בשבת בבוקר, הראש ישיבה, ר"י עבער הגיע לסדר חסידות בשמונה בבוקר, שהוא הי' המשגיח אז, והיות שבליל שבת הוציאו הבחורים את השולחנות והכסאות לחוץ, ביקש הר"י עבער מהרב פוקס להחזיר את השולחנות והכסאות לפנים לבנין הישיבה. הרב פוקס ובחור אחר, הכניסו ביחד את השולחנות והספסלים, וברגע שסיימו התיישבו ללמוד.

ביום ראשון בבוקר ניגש ר"י עבער להרב פוקס, ושאל אותו למה הגיע באיחור לסדר, וענה שלא הגיע באיחור אלא הגיע בזמן. אמר לו הר"י עבער שכ"ק אדמו"ר הרי"ץ ראה את רשימת הבחורים שהיו בזמן הסדר, ושאל עליו למה הגיע באוחר, אז הרב פוקס ענה לו ר"י עבער שהרי לא הגיע מאוחר. ענה לו הר"י עבער שאעפ"כ שיכתוב מכתב לכ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ ובו יכתוב את פרטי הדברים אם הגיע בזמן, ולמה וכו'.

ה.

בניית בריכות ברוסיא...

ר' בערל קורניצער הי' בעל קומה, וקנה לעצמו מעיל מעור, והי' לו תעודת זהות "אדום" מזויף, והי' נראה כאחד העובדים הבכירים של הק.ג.ב. וכשהי' מגיע למקום הי' מתנהג כפקיד בכיר, והיו מיד מקיימים דבריו כאילו הי' אכן מהק.ג.ב.

הוא הלך לכמה עיירות בגרוזיא, והי' שואל בכל עיר בעירייה, האם יש מקום שהצעירים יכולים לנוח שם, והאם יש להם בריכה לשחות וכו', והי' אומר להם, היתכן שלא שמעו הפקודות האחרונות שבכל מקום צריכים להתמקד בצעירים שיהיו בריאים וכו', ומיד הי' נותן פקודות שצריכים לבנות בריכה וכו'. ראשי העירייה היו מקשיבים מיד לדבריו, והיו מתחילים לבנות, לסחוב אבנים ולבנים וטיט וכו'. ור' בערל בינתיים הי' הולך לעיר אחרת ועושה כן עוה"פ, עד שהתחילו לבנות בריכות והולך הלאה וכו'.

ועד שעברו כמה חדשים והגיעו מפקחי הממשלה וראו שהשתמשו בכ"כ הרבה לבנים וכו' לבניית בריכה

בלי לקבל רשות אמיתי הי' ר' בערל קורניצער כבר לא נמצא בסביבה, ועכ"פ לחדשים אלו בינתיים הי' מקוה בעיר.

עד שסו"ס הבינו הק.ג.ב. מה שנעשה והתחילו לחפש אחריו חזק, ולכן הי' זקוק לברוח מרוסי'.

.1

"אינכם יודעים המאמר וכבר יום שלישי?!"

כשר' בערל הגיע לאטוואצק, הורה לו כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ להתוועד בישיבה, השאלה הראשונה ששאל את הבחורים הייתה האם הם יודעים כבר המאמר של שבת? הבחורים ענו שיודעים כמה עמודים, דפים וכיו"ב. ושאל בתמי' "אינכם יודעים המאמר וכבר יום שלישי?!", ואחרי התוועדות זו נעשה שינוי בכל הישיבה איך שהסתכלו על המאמר, שהיו חוזרים כל הזמן על המאמר עד שידעוהו בעל פה, וכל השבוע התכוננו ליום ששי שבו יזכו לשמוע עוד מאמר.

.2

"און איך האלט אז ער איז בכלל קיין מענטש ניט"

ר' חאטשע הי' מסייע לבחורים לכתוב את הפדיונות וכו' לפני שנכנסו ליחידות אצל כ"ק אדמו"ר הריי"ץ. בדרך כלל הסיבה שר' חאטשע הי' עושה את זה בעצמו, הי' מפני שהבחורים הגיעו מבתיים פולניים וכו', ולא ידעו את הנוסח איך כותבים וכו'.

פעם הי' בחור שהגיע אליו וביקשו לכתוב עבורו הפדיון. אמר לו ר' חאטשע שאינו יכול, כי הוא עסוק כו', ושיכתוב בעצמו. אמר לו הבחור שהוא לא יודע כלל איך לכתוב. ר' חאטשע שאל אותו האם זה רק לה"ק ובאמת יודע לכתוב שפה אחרת, ענה לו הבחור, שאף שלמד כל החיים וכו' אמנם מעולם לא התלמד לכתוב בשום שפה. ר' חאטשע התחיל להסביר לו שאי אפשר להמשיך כך, שהרי עוד יתחתן ואם ירצה להתייעץ עם חברים בקשר לעבודת ה' וכו', הרי יצטרך לכתוב, וניסה לשכנע אותו שיתלמד לכתוב באמרו שלדעתו מי שאינו יודע לכתוב איז א האלבער מענטש.

לפועל ר' חאטשע כתב עבורו את הפדיון. הבחור (שכנראה לא הי' חכם גדול) כשנתן הפדיון לכ"ק חזר על מה שר' חאטשע אמר לו שמי שאינו יודע לכתוב איז א האלבער מענטש. כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ קרא את כל הפדיון, וענה על כל שאלות הבחור וברכו בברכות שונות, ובסוף הפטיר כאילו לעצמו "און איך האלט אז דער וואס קען ניט שרייבן איז בכלל קיין מענטש ניט" (והרי ידוע עד כמה ייקר כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ את הכתיבה, כתיבת סיפורים והנהגות החסידים ושמועות מרבותינו נשיאנו וכו').

* * *

ב.

סיפורים שנרשמו ע"י הרה"ח וכו' ר' נחום יצחק קפלן שי'

ותודתנו נתונה לו בזה על הרשות לפרסמם

ב"ה

העתק מרשימותי, סיפורים ששמעתי מהרה"ח ר' **שמואל צבי פוקס** ע"ה

הרה"ח רש"צ פוקס ע"ה חסיד שפל ברך, ותמים באמת, מלמד בר פועל, שחינך דורות תלמידים מתוך אהבה ויראת שמים, ודאג לטובת הכלל בלי להחזיק טובה לעצמו, שבק לן חיים לפני כמה ימים, יהא זכרו ברוך.

מידי פעם ה' מתיישב לידי בין מנחה למעריב ומספר מה שראה או שמע בעצמו, או שהי' כלי ראשון מבעל המעשה, ורשמתי לעצמי הספורים שלא שמעתי מעולם. ולפעמים כאשר נשכח ממני פרט הייתי מבקשו לספר עוה"פ, ואף פעם לא סירב והי' מספר שוב וכמעט באותן מלים (רובם שמעתי לכה"פ פעמיים, כמה מהם שמעתי כו"כ פעמים).

נחום יצחק קפלן

א.

"וואס זאל איך טאן אז ער שטייט אין מיינע די אמות?"

סיפר מה ששמע מהרה"ח ר' נחום גולדשמיד ע"ה

באטוואצק הי' יהודי שמכר תפוחים ליד הישיבה. ויהי היום ולא הצליח למכור שום דבר ונפשו מרה עליו, ופתאום ראה את הרה"ח ר' יחזקאל פייגין, מזכיר כ"ק אדמו"ר הרי"ץ נ"ע, ודרש ממנו שיכניסו לקבל ברכה לפרנסה. ומשום שנכמרו רחמיו על היהודי סיפר לאדמו"ר מה שביקש היהודי, והסכים שיכנס.

הרי"פ נכנס אתו והלה ביקש ברכה, ואדמו"ר ברכו. וכאשר יצא אמר אדמו"ר "ער האט גידארפט האבן א ברכה אויף זיינע מידות". ור"י חשב לעצמו מה זה נוגע, הלא ביקש ברכה לפרנסה?

וכתשובה למחשבתו אמר אדמו"ר "וואס זאל איך טאן אז ער שטייט אין מיינע די אמות?"

ב.

"שלום עליכם ר' משה זלמן, וואס מאכט איהר?"

בעיר מולדתו [של הרב פוקס], דיסנא, הי' מלמד ושמו ר' משה זלמן, הוא הי' מחסידי קאפוסט. בשנת תרמ"ו שלח אותו מוהרש"ז מקאפוסט בשליחות לאדמו"ר נ"ע. בביקורו בחצר אדמו"ר הבחין בילד יפה עינים, שמצא חן בעיניו. שאל עליו ואמו לו שזה בן אדמו"ר. רמ"ז התקרב אליו ונתן לו שלום ואמר לו אני משה זלמן, מלמד בדיסנא.

בשנת תרצ"ב התחתנה בת אדמו"ר ריי"ץ נ"ע, שיינא הי"ד, וכל עיר דיסנא שהיתה עיירה חסידית, נסעה לחתונה. (דיסנא היתה ברוסיה על גבול פולין ואחרי מלחמת עולם הראשונה השתייכה לפולין). גם רמ"ז הנ"ל נסע, כנהוג נכנסו כולם ליחידות. ושורה גדולה עמדה ליד דלת הרבי. ר' משה בימבד (ראה אודותיו לקמן) שהי' ראש הקהל בדיסנא, הבחין ברמ"ז שהי' זקן מופלג, עומד בשורה והכניסו לפני, להיות בין הראשונים הנכנסים, רק נכנס רמ"ז ור' משה בימבד ראה איך שהרבי עמד על רגליו, ואמר לו "שלום עליכם ר' משה זלמן, וואס מאכט איהר?" רמ"ז יצא בהתפעלות שזכר אותו ואת שמו, והרי ראה אותו רק פ"א לכמה רגעים כשהי' ילד.

ג.

"אינני מבין, האין לאדמו"ר מליובאוויטש עט?"

סיפר לי רשצ"פ מה ששמע מר' יו"ט עהרליך בעצמו.

ר' יו"ט ערליך בא לאמריקא והי' עדיין רוק, בחור מבוגר. מישהוא פעל עליו ליכנס לאדמו"ר לברכה. נכנס והתחיל להציג את עצמו, ואמר לו אדמו"ר נהוג שכותבים פרטים על פתק. שאל אותו אדמו"ר "האם יש לך ניר", וענה בשלילה, ושאלו שוב, "יש לך עט?" ושוב ענה בשלילה. אמר לו אדמו"ר א"כ צא ובקש מהעומדים. הלא יצא וביקש מאחד שחיה ליחידות אם יש לו עט, ואמר ההוא "אינני מבין, האין לאדמו"ר מליובאוויטש עט?"

שאל ההוא את ר' יו"ט אני רואה שאינך חסיד חב"ד, מה רצית לבקש? אמר לו שהוא מבקש ברכה לשידוך. א"ל ואני באתי לבקש ע"ד בתי המבוגרת. התחילו לדבר וסו"ס עשו שידוך ביניהם.

ד.

לסדר את האלמנה

כ"ק אדמו"ר הריי"ץ נסע לעיר פאסטאו כדי להבטיח שהרבנות שם תמסר לרב חסידי. בהיותו שם באו מכל

העירות מסביב ליכנס ליחידות. משום שהקהל הי' גדול עמדו בשורה וכ"א ניגש לשלחן הרבי לדקות ספורות, וככה נמשך משך שעות ארוכות.

בדיסנא, מקום מגורו של המספר רש"צ, קרה מעשה לפני זמן קצר. סוחר אחד נסע על מרכבה עם סחורה, ולא חזר, ועקבותיו לא נודעו. אשתו האומללה לא ידעה מרגוע לנפשה, והשפיעו עלי' שתיגש להרבי בפאסטאו. והרבי ברך אותה. אח"כ קרא הרבי לר' יחזקאל פייגין הי"ד ושאל אם נמצאים מב"ב של דיסנא במקום, כדי שימסור להם שעליהם לסדר את האלמנה. ויהי לפלא.

בעוד זמן מה כאשר נפשרו השלגים מצאו אותנו, שכנראה עבר על נהר שהי' מלא קרח, הקרח נשבר ונפל עם המרכבה לתוך נהר, ונטבע. הוציא את גופו ובא לקבר ישראל.

ה.

דו ביסט א יונגערמאן, זאג מה יקר חסדך

בדרך כלל היו מרשים רק למיחודים ליכנס להתוועדות אדמו"ר הריי"ץ. לפעמים היתה הרבנית חי' מושקא ע"ה עומדת ליד הדלת והיא היתה מרשה רק לאברכים ליכנס. עמד שם בחור א' וטען שהוא אברך ושתתן לו ליכנס, אמרה לו: "דו ביסט א יונגערמאן, זאג מה יקר חסדך" (שאומרים בעת עטיפת הטלית).

ו.

איננה מבינה את הקב"ה

פעם אמרה הרבנית שטערנא שרה שהיא איננה מבינה את הקב"ה, הרי נאמר לי הכסף ולי הזהב, והוא נותן רק לאחדים מהונו, ואילו צרות שאלו אין לו כלל, ודווקא אלו נותן לכ"א.

ז.

פעוט מתפלל ערבית בעל פה!

הרב שמואל צבי פוקס שמע בעצמו מאת הרבנית חנה, אם כ"ק אדמו"ר שפעם בהיותו פחות משלש שנים, השכיבה אותו לישן בחולצה ארוכה במיטה שלו. טרם שנרדם שמע איך שבא מנין לבית להתפלל ערבית, ויצא מהמיטה להצטרף למנין. אמנם היא הוציאה אותו בנימוק שלא רצתה שיראו פעוט מתפלל ערבית בעל פה! שלא יקבל עיה"ר.

ח.

אדמו"ר הרש"ב נ"ע בא בחלום ואמר מאמר על הפסוק "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך"

ר' דובער קורעניצער שהי' משגיח בישיבה באוטווצק, הי' רווק, משום שהי' לו פעם מחלת שחפת ולא רצה להתחתן משום כן. ובשנת תרצ"ח נחלה קשה ממחלה זו.

באחד הלילות בא אליו כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע בחלום ואמר לו מאמר על הפסוק: כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך, וכאשר הקיץ זכר את המאמר.

בת אדמו"ר מוהריי"ץ היתה מביאה לו אוכל מיוחד והוא סיפר לה את החלום, והיא סיפרה א"ז לאבי', אדמו"ר ריי"ץ, הרבי לא הגיב רק אמר שיסע לוורשא להבדק אצל רופא. כן עשה והנה פלא שבדק אותו וגם עשה צילומים ולא מצאו שום זכר של המחלה ההיא. ולכן החליט להנשא, ובקיץ התחתן.

[להלן באו עוד גירסאות כפי שכתבם הרב קפלן, ובהם נוספו כמה פרטים משלימים:

בשנת תרצ"ח נחלה ר' דובער קורניצער במחלת TB

באחד הלילות חלם והנה אדמו"ר הרש"ב נ"ע בא בחלום ואמר מאמר על הפסוק "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך" וכאשר הקיץ זכר כל המאמר.

בת אדמו"ר מוהריי"ץ הייתה מביאה אליו מאכלים מיוחדים מפני חליו, והוא סיפר אלי' את חלומו. וכמוכן סיפרה להרבי. הרבי הגיב - שיסע לוורשא לרופא להבדק. ופלא שלא רק בבדיקה נראה שהחלים אלא שאפילו ב־XRAY נראה (הישנים) שלא הייתה מחלה קשה כ"כ בשעה שבפעם הראשונה הי' נראה ברור שזה מחלה קשה.

*

הת' ר' בערל קורניצער הי' חולה במחלה TB וסבל מאד. בת אדמו"ר מוהריי"ץ הייתה מביאה לו מה לאכול וסיפר לה: שראה את אדמו"ר הרש"ב בחלום, ושמע ממנו מאמר על הפסוק כל המחלה אשר שמתי ... לא אשים עליך. היא סיפרה א"ז לאבי'ה שלא הגיב מיד אלא אמר שיש לעשות בדיקות על הריאה וראו שהכל נקי. ומשום כך החליט להתחתן (מה שקודם לזה סירב, ואכן התחתן כמה חדשים לפני שפרצה המלחמה - בסיון או תמוז תרצ"ט).

ט.

"במהרה יבא משיח בן דוד"

אדמו"ר ריי"ץ הזמין ראש הקהל של דיסנא עיר מולדתו, ר' משה בימב"ד, לחתונת בתו הצעירה. הוא קיבל כמה מכתבים בשנות ה"צ" ואדמו"ר כתב שמו "בימב"ד", ורצה לדעת סתר הדבר. ביקש מהר"י פייגין, שאם

תהי' הזדמנות שישאל ע"ז.

ואכן שאל ויענה הרבי: כל דבר שאפשר לנצל לטובה צרכים לנצל. והרי שמו ר"ת "במהרה יבא משיח בן דוד"

[גירסא אחרת שכתב הר' קפלן:]

אדמו"ר הריי"ץ ביקש מראש קהל דיסנא לסדר חתונת בתו הצעירה שמו הי' בימבאד. הוא קיבל כמה מכתבים בשנות ה"צ" מאדמו"ר וכתב שמו - בימב"ד, ולא הבין פתר הדבר ובקש מרש"צ לשאול מר"י פייגין, עד"ז. בתומו שאל, ור"י שאל מאדמו"ר פי' הדבר וענה לו שכל דבר שאפשר לנצל לטובה צריך לנצל, ולכן כתב שמו (חסר א) בימב"ד - שפירושו במהרה יבא משיח בן דוד].

י.

השוחטים בדיסנא

בעיר דיסנא היו שני שוחטים של בהמות גסות ואחד של עופות. אחד השוחטים של גסות החליט לעלות לא"י ושאל פי אדמו"ר הריי"ץ. בכלל לא החזיק מזה, אבל כאשר שאל מהשוחט, במה יתעסק? ענה לו שבניו בארץ ישראל, וכשיגיע יחליט, ואדמו"ר הסכים.

שני השוחטים שנשארו היו אחים, והיו כאלו שאמרו שאינו נכון ששני אחים ישארו לבד ושצריכים להביא עוד שוחט. ואכן הביאו עוד שוחט מעיר מייאר, ונהי' מזה מחלוקת בעיר דיסנא. הללו אומרים שאין צורך בעוד שוחט, שהרי יצטרכו לפרנס משפחה נוספת, והללו אומרים שא"א לתת לשני אחים להשגיח ע"ע. ושאלו דעת אדמו"ר הריי"ץ, שענה שעליהם לפנות את השאלה להגרר"ע.

זמן מה אחרי זה נסע רש"צ"פ ללמוד לאטווצק, וחסיד אחד זקן בקש ממנו לברר למה מקבל את המעמד שלו בחזרה כל חודש. רש"צ שאל מרי"פ פייגין שהבטיח לו שישאל בהזדמנות. התשובה היתה שהיות והוא אינו ציית לפסק הגרר"ע, שפסק שמותר לשני אחים להיות בבית השחיטה לבד, אינו רוצה לקבל ממנו.

יא.

שתעמוד ליד האוטו כאשר ירצה לנסוע, ולא לתת לו לעלות עד שיברך אותה

הרה"ח ר' חיים מאיר ליס גר בווישקווע. בכלל ישב ולמד כל היום ואשתו פרנסה המשפחה ממאפי'. לאשתו היתה אחות שלא נפקדה בזש"ק, כמה שנים אחרי החתונה.

הרה"ח ר"י הורוויץ, "המתמיד", הזדמן לעיר, יעץ רח"מ את גיסתו שתעמוד ליד האוטו כאשר ירצה לנסוע, ולא לתת לו לעלות עד שיברך אותה. וכן עשתה יחד עם אחותה, אשת רח"מ, ודרשו שיבטיח לה זש"ק. הוא

סירב באומרו שאדמו"ר הוא המברך ולא הוא, והן הרימו קולן בבכי, ולא נתנו לו לעלות על האוטו. בלית ברירה, כאשר ראה שהאוטו נוסעת ברך והבטיח לה בן, ולמועד נולד לה בן. רח"מ סיפר א"ז להרבי והרבי צחק בקול.

י.ב.

הקשר בין ר"נ פרצוביץ להרבי

ידוע שראש ישיבת מיר בירושלים הרה"ג ר' נחום פרצוביץ, הי' מאוהדי הרבי. אחיו הגדול למד בישיבת ליובאוויטש בוויילנא. אביהם הי' רב באחד מעיירות הסביבה ושלח את בנו דווקא לישיבת ליובאוויטש. כאשר התקיימה חתונת בתו הצעירה של אדמו"ר הריי"ץ התאכסן כ"ק אדמו"ר בבית הרב פרצוביץ, ור"נ הי' בחור צעיר, בעל כשרון והרבי קירב אותו והי' משתעשע אתו בתורה. במשך השנים נהי' הר"נ חתן ר' חיים שמואלעוויץ, ר"י מיר, והחזיק קשרים עם הרבי תמיד (הוא סבל על רגליו והרבי ברכו ועוד).

* * *

ג.

סיפורים שנעתקו מרשימות שונות:

א.

"אט דאס האב איך געמיינט"

סיפר ר' ש"צ פוקס: כשלמדתי באטוואצק הייתי החברותא של שמואל ליב בנו של ר' יחזקאל פייגין ובגלל זה הייתי מקורב אל רי"פ.

בער"ה אמר לי שבתפילת ערבית תסתכל על החסידים שמתפללים. ראיתי שם העובד ר' איטשע דער מתמיד מכה באצבעותיו על הקיר מרוב התפעלות והתרגשות, ראיתי גם המשכיל ר' הירשל גורארי' יושב מתבונן ומתעמק במחשבותיו, ואז ראיתי את הר' לייב שיינין מדוקשיץ יושב ומתפלל ושתי דמעות יורדים על לחייו, אמר לי הרי"פ בהצביעו על ר' לייב שיינין "אט דאס האב איך געמיינט".

ב.

"מסתמא כבר התלמדת - התרגלת לקרוא..."

בשנת תרצ"ו באחת השבתות בחצרות קדשו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, הי' מנין של קריה"ת וא"א לא רצה לקרוא בתורה, ור' צבי הירש, שאז הי' בחור צעיר כארבע-חמש עשרה לא הי' מנוסה כ"כ בקריאה, אך היות שכולם סירבו לקרוא, הוא קרא בתורה.

בתום הקריאה נודע לו הסיבה שהנוכחים סירבו לקרוא, משום שכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע האזין מאחורי וילון להקריאה.

ימים אחדים לאחר מכן סיפר לו החתנא דבי נשיאה כ"ק אדמו"ר, אשר באחת הסעודות התבטא חותנו כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע כי "הצעיר שקרא היום בתורה, אילו הי' מתרגל לקרוא הי' בעל קורא מוצלח..."

שנה לאחר מכן חודש תשרי תרצ"ז, ביום הכיפורים, ביקש כ"ק אדמו"ר מהרצ"ה ששהה בחצרו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע לחודש תשרי, שיואיל לקרוא עבורו בתורה בנוכחות מנין את הקריאה של מנחה, (שכן כ"ק אדמו"ר הי' נוהג לעלות למפטיר ולקרוא מפטיר יונה אפילו לפני קבלת הנשיאות).

והוסיף ואמר "מסתמא כבר התלמדת - התרגלת לקרוא..."

ג.

"א בעל קורא דארף זיין בקי אין חמישה חומשי תורה"

פ"א הי' הרב פוקס בעל קורא אצל כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע ושאלו איפוא נמצא הפסוק "וידבר את כל הדברים האלה באזניהם ויראו האנשים מאוד" ולא ידע. וא"ל כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע "א בעל קורא דארף זיין בקי אין חמישה חומשי תורה".

ד.

משמש ר' איטשע

הרב פוקס הי' משמש ר' איטשע בבואו לאטוואצק, וקיבל 'קנס' עבור זה – לקחו ממנו השלושים גראשין שנתנו לכל תלמיד בכל יום דמי אכילה – מפני שיצא מהסדר בלי רשות. וכשטען שסו"ס מישהו צריך לשמש לר"י והלואי שיהי' הוא הזוכה, א"ל ההנהלה שצריך שיהי' ברשות, ולא קיבל מהם רשות לשמשו בקביעות, ומסר נפשו ולא אכל!

ה.

איך האב דורכגעטראכט דעם ס"ה דרייסיג מאל ועוד לא סיימתי

הרב פוקס סיפר אודות ר' חאטשע פייגין שהוא (הר' פוקס) למד בחברותא עם בנו של ר' חאטשע. ופ"א נחלה בנו במחלת המיזילס והיות שהוא כבר נחלה ממחלה זה בקטנותו לא הי' חושש לחולי זה והלך לבקרו, נכנס והי' שם ר' חאטשע ושאלם מה לומדים ואיפוא עומדים בלימודכם. שהרי למדו בחברותא. וענה הר' פוקס שלומדים תרס"ה וסיימו (געענדיקט) מאמר הראשון. וכששמע ר' חאטשע הלשון "געענדיקט דעם ערשטן מאמר", אמר: איך האב דורכגעטראכט דעם ס"ה דרייסיג מאל ועוד לא סיימתי ואתם כבר סיימתם דעם ערשטן מאמר?.

ו.

פארפראוועט דעם טיי, דעם סורטוק און געגאנגען אזוי ווי גארניט

הרב פוקס סיפר: זה הי' בשנת תרח"ץ, מכיון שהי' קרוב לנכדו של כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ נ"ע, איז א מאל אין אוטוואצק אים אויסגעקומען אריין גייען אין דעם פריערדיקן רבין'ס סוכה. די טישן זיינען געווען ווי א ח. אויבן איז געווען א פלאץ פאר דעם פריערדיקן רבין, פון איין זייט איז געזעזן דער היינטיקער רבי מיט פייוויל זאלמאנאו. אנטקעגן איבער איז געזעצן רש"ג מיט בערל האסקינד. דער רבי מיט פייווישן האבן פארבראכט, רופט זיך אויף הרב פוקס צו זיי, די קליינע קעלישקעס איז גוט פאר מעדיצין. האבן זיי גענומען גרויסע גלעזער. ניין א זייגער איז דער רבי אויפגעשטאנען פארפראוועט דעם טיי, דעם סורטוק און געגאנגען אזוי ווי גארניט. און פייוויש האט זיך געשאקלט קאים געגאנגען, עס איז ניט געווען ווער זאל אים העלפן.

[מרשימה אחרת: מישהו בא להכריז מ'גרייט שוין אף הקפות ומיד איז דער רבי אויפגעשטאנען...]

פייוויש זאלמאנאו כשקם, התנדנד ואמר בניגון את המילים "מנחל בדרך ישתה" וכנראה שזה הי' התוכן שדברו].

ז.

נעם א שטיקל מזונות

הסוכה בשנות השיני"ם עמדה במקום שאח"כ העמידו שם את ה"שאלאש" והביהכנ"ס. הרב פוקס הי' בחור אז ורצה לברך על הד' מינים, נכנס לסוכה ומצא את הרמ"ש (כ"ק אדמו"ר) יושב בסוכה ואוכל מזונות. כ"ק אדמו"ר שאל אותו אם כבר בירך, וכאשר הנ"ל ענה בשלילה הרבי אמר לקחת את הד' מינים שלו, וכן עשה. ואח"כ אמר "נעם א שטיקל מזונות וואס מיין בעלעבאסטע האט געבאקט".

ח.

אם ה' כותב כל מה ששמע מר' חאטשע, היו לו ספרים מלאים....

סיפר הרב פוקס: ר' חאטשע פייגין עבד קשה והרבה. כל יום הוא הכניס להרבי מהוריי"ץ נ"ע את הדואר, ספרים, מפות שהיו קשורות לכל מיני פרוייקטים וכן שאר דברים שהיו נצרכים לעבודתו הק' של הרבי, שחלקם הגדול ר' חאטשע התעסק בהם במיוחד. פעם אמר לו הרבי: "באמת היו צריכים לשלם לך על כל דבר ופרוייקט במיוחד, אבל הרי אתה יודע מה המצב הכספי, ובכן איך אשלם לך בכל יום? אספר לך סיפור, ווארט או הנהגה פון טאט'ן והרביים הקודמים". וכך הוה.

ר' חאטשע אמר שיש ב' אופנים לזכור: "אז מ'חזר'ט עס איבער אדער מען פארשרייבט", והוסיף "לכתוב אין לי זמן, ולכן עלי לחזור זאת באזני מישוהו".

בכל פעם שיצא ה' תופס בחור וחוזר באזניו מה ששמע. פעמים רבות ה' זה הרב פוקס. מאוחר יותר אמר הרב פוקס שאם ה' כותב כל מה ששמע מר' חאטשע, היו לו ספרים מלאים....

ט.

איך רויכענט ניט

סיפר הרב פוקס: פעם אחר לימודו בלילה עם כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, ירד כ"ק אדמו"ר מהמדרגות וראה שם את הרב שמואל צבי פוקס, וכשניגש אליו נתן לו ארז סיגריות. כששאל הרב פוקס למה הוא נותן זה אליו? ענה לו כ"ק אדמו"ר: "איך רויכענט ניט".